

FRAUDE EN CORONA

Is er meer fraude op het werk door de coronacrisis?

Een groot bedrijfsrecherchebureau beweert van wel. Er zijn immers minder mensen op het werk, dus meer mogelijkheden voor ongeziene fraude. Mensen werken zonder controle thuis of werken juist niet (verzuimfraude). Er zou meer financiële fraude en factuurfraude zijn omdat er minder ogen meekijken en mensen meer goed vertrouwen wordt gegeven. Is er een relatie tussen die twee?

Een fraudeur is vaak iemand die de wet en de bedrijfsregels op hem of haar (tijdelijk) niet van toepassing acht. Een dergelijke opvatting kan weer het gevolg zijn van een ingrijpende gebeurtenis in zijn leven. Een overlijden van een dierbare naaste, een persoonlijk faillissement of een grote klapper door verkoop van een bedrijf. Lees hierover in het proefschrift van Joost van Onna, *Blurred Lines*, 2018. 'De gelegenheid maakt de dief' is ongetwijfeld een ware uitdrukking, maar die niet zozeer verklaart waarom de ene collega wel fraudeert en de andere niet. De gelegenheid waarin beide collega's zich bevinden is immers hetzelfde. De fraudeur die vindt dat hij buiten de regels staat, calculeert de pakkans. Als het maanden goed gaat, acht hij de pakkans steeds kleiner en wordt hij minder voorzichtig, wat past bij het beeld dat de regels niet voor hem gelden. En zo loopt de fraudeur toch een keer tegen de lamp. Tijdens de kredietcrisis hebben we gezien dat fraude vanzelf boven komt drijven, vaak ook omdat de bedrijfsprocessen door de externe of interne veranderingen (als gevolg van de crisis) worden gewijzigd of opgedoekt. Er vallen dan delen van de fraudeketen weg door bedrijfseconomische ontslagen.

Met deze coronacrisis lijkt er veel solidariteit van het personeel met het bedrijf te bestaan ('samen komen we er doorheen'). Gegeven vertrouwen wordt niet zo gauw beschaamd. Mensen zijn ook bang om hun baan kwijt te raken en willen helpen dit te voorkomen en gaan hun bedrijf niet benadelen. De fraudeur in het bedrijf is er ondanks de crisis en niet dankzij, omdat de fraudeur toch meer in de persoon zit (en zijn geschiedenis), en minder door de mogelijkheden op het werk. Of het moet zijn omdat de baas er ook een dubieuze moraal op na houdt.

Door de coronacrisis en de economische crisis die ons waarschijnlijk te wachten staat, verwacht ik dat fraude vanzelf komt bovendrijven omdat de fraudeur zijn zaken op een gegeven moment niet meer kan beschermen of afdekken.

Laatst werd ik bij een fraudezaak gehaald waar de dader maar niet gevonden kon worden, terwijl de diefstal van waardevolle zaken zeker vanuit het bedrijf gebeurde. De interne en externe bedrijfsrecherche leverde op dat een aantal van deze vermiste zaken via Marktplaats.nl te koop werden aangeboden in een winkel in occasion-spullen. Al gauw werd duidelijk dat deze winkel de vermiste zaken nog in fabrieksverpakking te koop aanbood (en ook reeds verkocht had). De eigenaar van de occasion-winkel wilde vertellen over zijn tussenhandelaar. De tussenhandelaar wilde vervolgens vertellen over de dader - een werknemer van het bedrijf - van wie hij de vermiste zaken kocht. Essentieel in deze zaak was de inzet van bewijsbeslag, waardoor de occasion-winkelier niets meer kon verbergen en wel moest meewerken. En zo kon men terug onderzoeken naar de dader binnen enkele dagen.

Het motief van de dader was om wat geld bij te verdienen, zo verklaarde hij. Zijn plan was al ontstaan ruim voor de coronacrisis. Het zou me niet verbazen dat hij wat geld wilde bijverdienen omdat hij om zich heen zag dat mensen steeds meer geld te besteden hebben en dat hij dat ook wilde. De mannen zijn meteen ontslagen en het nog verschuldigde loon en de wettelijke gefixeerde schadevergoeding, alsmede het vakantiegeld werden met elkaar verrekend.

Zou het dan zo kunnen zijn dat fraude op de werkvloer meer voorkomt in tijden van hausse en personeelstekort, zoals voor de coronacrisis het geval was? De aandacht voor interne bedrijfsprocessen is dan vaak minder, want alle aandacht gaat naar omzet en minder naar de voorraadadministratie of valse facturen. Aangifte doen bij de politie heeft helaas weinig zin. Het bedrijf moet het zelf maar opknappen. In het voorbeeld wat ik noemde, is dat binnen twee weken gelukt. Wel op kosten van het bedrijf, die deze overigens voor een groot deel kan verhalen op de daders.

MARCUS DRAAISMA,

advocaat bij Palthe Oberman
Advocaten. Reageren?
draaisma@paltheoberman.nl